

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ
Δ/ΝΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΩΝ & ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ
ΘΕΜΑΤΩΝ**

ΕΠΕΙΓΟΝ

Αθήνα, 11/02/2025

Αρ. Πρωτ.: 65591

Ταχ. Δ/ση: Αριστοτέλους 17
Τ.Κ.: 10433 Αθήνα
Τηλέφωνο: 2132161426, 2132161433
2132161428, 2132161429
E-mail: tke@moh.gov.gr

ΠΡΟΣ: ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
Δ/ση Κοινοβουλευτικού
Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων

ΘΕΜΑ: Απάντηση σε ερώτηση Βουλευτή

Σε απάντηση της με αρ. **2259/18.12.2024** ερώτησης, που κατατέθηκε στη Βουλή των Ελλήνων από το Βουλευτή κ. Χήτα Κωνσταντίνο, με θέμα «*Ανάγκη λήψης έκτακτων μέτρων για την πρόληψη μετάδοσης της ελονοσίας στην Κρήτη μετά το πρόσφατο κρούσμα στις Μοίρες Ηρακλείου*», σας γνωρίζουμε τα ακόλουθα:

Αρχικά, με αφορμή το πρόσφατο κρούσμα ελονοσίας που εντοπίστηκε στο Κέντρο Υγείας Μοιρών και προκειμένου να προασπισθεί η δημόσια υγεία στην Κρήτη από τον κίνδυνο μετάδοσης της νόσου, η Περιφέρεια Κρήτης υλοποίησε μια σειρά ενεργειών, όπως περιγράφονται στο σχετικό 3 έγγραφο της (επισυνάπτεται).

Επιπλέον στο εν λόγω έγγραφο περιγράφονται αναλυτικά οι 4 προγραμματικές συμβάσεις της Περιφέρειας Κρήτης με σκοπό την υλοποίηση δράσεων ολοκληρωμένης διαχείρισης διαβιβαστών (κουνουπιών), ακολουθώντας τις κατευθυντήριες οδηγίες και διατάξεις που περιλαμβάνονται στην υπ' αριθμ. σχετ. 4 Υ.Α. και στις υπ' αριθμ. σχετ. 5 και 6 εγκυκλίους της Γενικής Διεύθυνσης Δημόσιας Υγείας και Ποιότητας Ζωής του Υπουργείου Υγείας. Συγκεκριμένα, το ολοκληρωμένο πρόγραμμα καταπολέμησης των κουνουπιών υλοποιείται από την ανάδοχο εταιρεία, αξιολογείται από το Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας – Ινστιτούτο Μοριακής Βιολογίας και βιοτεχνολογίας (ΙΤΕ-

IMBB) και συμπληρώνεται με ειδικές Δράσεις εκτίμησης επιδημιολογικού κινδύνου πιθανής εγχώριας μετάδοσης της ελονοσίας στο αγροτικό περιβάλλον των Περιφερειακών Ενοτήτων Ηρακλείου, Χανίων, Λασιθίου και Ρεθύμνου της Περιφέρειας Κρήτης καθώς και Δράσεις εντομολογικής επιτήρησης και κατά την χειμερινή περίοδο. Τα ανωτέρω αναλύονται και εξειδικεύονται στο επισυναπτόμενο έγγραφο.

Σε γενικότερο επίπεδο, στην Ελλάδα η ελονοσία εξαλείφθηκε το 1974, μετά από εντατικό πρόγραμμα καταπολέμησης (1946-1960). Έκτοτε, καταγράφονται εισαγόμενα κρούσματα ελονοσίας στην Ελλάδα, δηλαδή κρούσματα που προσβλήθηκαν σε ενδημική χώρα του εξωτερικού (ταξιδιώτες). Κατά τα τελευταία 15 έτη, καταγράφονται πανελλαδικά ετησίως 20-110 εισαγόμενα κρούσματα ελονοσίας στη χώρα μας. Η καταγραφή εισαγόμενων κρουσμάτων ελονοσίας, δηλαδή περιστατικών που προσβλήθηκαν σε χώρα του εξωτερικού, είναι απολύτως αναμενόμενη, με την αύξηση των ταξιδιών και μετακινήσεων πληθυσμών παγκοσμίως, και παρατηρείται σε όλες τις αναπτυγμένες χώρες. Ενδεικτικά, σύμφωνα με την ετήσια επιδημιολογική έκθεση για την ελονοσία του έτους 2022 του Ευρωπαϊκού Κέντρου Ελέγχου Νοσημάτων (ECDC), το 2022 καταγράφηκαν πάνω από 5.300 εισαγόμενα κρούσματα ελονοσίας σε ευρωπαϊκές χώρες EU/EEA (ECDC, Malaria, Annual Epidemiological Report for 2022), ενώ το 2023 καταγράφηκαν σε ευρωπαϊκές χώρες πάνω από 6.900 εισαγόμενα κρούσματα ελονοσίας (πηγή: ECDC, Surveillance Atlas of infectious Diseases, Διαθέσιμο από: <https://atlas.ecdc.europa.eu/public/index.aspx>).

Επιπρόσθετα, κατά τα έτη 2009 έως 2021, καταγράφηκαν -σχεδόν κάθε έτος- κρούσματα *P. vivax* ελονοσίας με ενδείξεις εγχώριας μετάδοσης (δηλαδή ασθενείς χωρίς ιστορικό ταξιδιού σε ενδημικές χώρες), σε ορισμένες -κυρίως αγροτικές- περιοχές της χώρας, κυρίως ως σποραδικά εγχώρια κρούσματα, αλλά και -σε λίγες περιπτώσεις- σε συρροές (ιδίως τα έτη 2011-2012, σε συγκεκριμένες περιοχές). Τα τελευταία έτη, από το 2022 και μετά, δεν καταγράφηκε κανένα συμβάν εγχώριας μετάδοσης ελονοσίας στη χώρα.

Όπως καταδεικνύουν τα πρόσφατα επιδημιολογικά δεδομένα, παρά την εξάλειψη της ελονοσίας από τη χώρα μας το 1974, το ενδεχόμενο εμφάνισης εγχώριων κρουσμάτων ελονοσίας είναι υπαρκτό, σε ευάλωτες περιοχές της χώρας, όπου συνδυάζεται η

παρουσία ικανού πληθυσμού του κατάλληλου διαβιβαστή (Ανωφελούς κουνουπιού) με την παρουσία ασθενών με ελονοσία που προσβλήθηκαν σε ενδημικές χώρες του εξωτερικού. Μετά την κορύφωση του αριθμού των περιστατικών ελονοσίας με ενδείξεις εγχώριας μετάδοσης το 2011-2012, ο αριθμός τους ακολούθησε πτωτική πορεία τα επόμενα έτη, με την καταγραφή -κυρίως σποραδικών- εγχώριων κρουσμάτων πρώτης γενιάς μετάδοσης, έως και το 2021.

Σε αυτό συνέβαλε και συμβάλει μία σειρά εντατικών δράσεων δημόσιας υγείας και πρόληψης, οι οποίες εφαρμόστηκαν -και συνεχίζουν αδιαλείπτως να εφαρμόζονται- με τη συνεργασία πολλών φορέων σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, και συνεισέφεραν στην επιτυχή πρόληψη της επανεγκατάστασης της ελονοσίας στη χώρα.

Τα Σχέδια προετοιμασίας και απόκρισης, που υλοποιούνται για την πρόληψη της ελονοσίας σε πανελλαδικό επίπεδο, περιλαμβάνουν την ενίσχυση της επιδημιολογικής και εντομολογικής επιτήρησης, την άμεση διερεύνηση κρουσμάτων και την εκτίμηση κινδύνου για κάθε κρούσμα, τις δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των επαγγελματιών υγείας και του κοινού, την ανταλλαγή πληροφοριών και την άμεση ενημέρωση των αρμόδιων εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών δημόσιας υγείας, για την έγκαιρη εφαρμογή στοχευμένων δράσεων πρόληψης σε τοπικό επίπεδο. Πιο συγκεκριμένα:

Ο Εθνικός Οργανισμός Δημόσιας Υγείας (ΕΟΔΥ) ανέπτυξε ήδη από το 2012 και εφαρμόζει συστηματικά επιχειρησιακό σχέδιο δράσης για την αντιμετώπιση της ελονοσίας, και το καλοκαίρι του 2015 δημοσιεύθηκε το Σχέδιο Δράσης για την Αντιμετώπιση της Ελονοσίας «ΜΕΡΟΠΗ» του Υπουργείου Υγείας. Βάσει αυτών των Σχεδίων, και λόγω των καταγραφών συμβάντων εγχώριας μετάδοσης ελονοσίας τα προηγούμενα έτη, υλοποιούνται -σε πανελλαδικό επίπεδο- μία σειρά δράσεων για την αντιμετώπιση και πρόληψη της ελονοσίας, οι οποίες συνιστούν βασική προτεραιότητα των εθνικών αρχών δημόσιας υγείας και εφαρμόζονται τα τελευταία έτη αδιαλείπτως, συστηματικά και εκτάκτως, κατόπιν εκτίμησης κινδύνου.

Οι συστηματικές αυτές δράσεις πρόληψης και αντιμετώπισης περιλαμβάνουν (επιγραμματικά):

1. **Εκτίμηση κινδύνου**, συστηματικά και εκτάκτως: έγγραφη ενημέρωση τοπικών αρχών δημόσιας υγείας για τον καθορισμό περιοχών ως «αυξημένου κινδύνου» για την εμφάνιση εγχώριας μετάδοσης ελονοσίας (επιστολή σε ετήσια βάση), με

βάση -ιστορικά και τρέχοντα- επιδημιολογικά, γεωμορφολογικά και δημογραφικά δεδομένα, και εκτίμηση κινδύνου τοπικής μετάδοσης για κάθε ένα κρούσμα ελονοσίας που καταγράφεται.

2. **Δράσεις ενισχυμένης επιδημιολογικής επιτήρησης και παρέμβασης:** δράσεις για την πρώιμη ανίχνευση κρουσμάτων, άμεση διερεύνηση όλων των δηλωθέντων κρουσμάτων, ενημέρωση φορέων και επαγγελματιών υγείας σε εθνικό και τοπικό επίπεδο, δράσεις ενεργητικής αναζήτησης κρουσμάτων, διερεύνηση περιβάλλοντος - διαβιβαστών.
3. **Δράσεις ενίσχυσης της εργαστηριακής διάγνωσης:** διάθεση δοκιμασιών ταχείας διάγνωσης ελονοσίας σε Μονάδες Υγείας, υποστήριξη εργαστηρίου αναφοράς.
4. Υποστήριξη των υπηρεσιών υγείας -όπου χρειάζεται- για την **ορθή διαχείριση των ασθενών** (διάγνωση, θεραπεία και παρακολούθηση).
5. **Δράσεις ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης επαγγελματιών υγείας** (κλινικών και εργαστηριακών ιατρών): αποστολή -σε ετήσια βάση- ενημερωτικού υλικού/ επιστολής για την ανάγκη έγκαιρης διάγνωσης και θεραπείας κρουσμάτων ελονοσίας, προς όλες τις Μονάδες Υγείας και τους Ιατρικούς Συλλόγους της χώρας (η επιστολή του 2024 διαθέσιμη από: <https://eody.gov.gr/wp-content/uploads/2019/01/enimerosi-iatron-elonosia-2024.pdf>), συναντήσεις/ ημερίδες ενημέρωσης, ειδική θεματική ενότητα στην ιστοσελίδα του ΕΟΔΥ (<https://eody.gov.gr/disease/elonosia/>).
6. **Δράσεις ενημέρωσης κοινού** (συναντήσεις/ ημερίδες ενημέρωσης, διάθεση ενημερωτικού υλικού, ειδική θεματική ενότητα στην ιστοσελίδα του ΕΟΔΥ, πόρτα-πόρτα ενημέρωση σε περιοχές με καταγραφή συμβάντος εγχώριας μετάδοσης ελονοσίας).
7. **Εκτίμηση κινδύνου και καθορισμός επηρεαζόμενων περιοχών** (όπου λαμβάνονται πρόσθετα μέτρα για την ασφάλεια του αίματος), από ειδική διατομεακή «Ομάδα Εργασίας για τον καθορισμό των επηρεαζόμενων περιοχών από νοσήματα που μεταδίδονται με διαβιβαστές» (υπό το Υπουργείο Υγείας).
8. **Δράσεις επιτήρησης και διαχείρισης των κουνουπιών:** ευαισθητοποίηση Περιφερειών και Δήμων για την έγκαιρη υλοποίηση ολοκληρωμένων προγραμμάτων διαχείρισης κουνουπιών (επιστολές ευαισθητοποίησης σε ετήσια

βάση), έκτακτη ενημέρωση αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης σε περιοχές όπου καταγράφονται κρούσματα ελονοσίας, έργα ενεργητικής εντομολογικής επιτήρησης σε πανελλαδικό επίπεδο.

Πιο αναλυτικές πληροφορίες σχετικά με τις δράσεις αντιμετώπισης και πρόληψης της ελονοσίας μπορείτε να βρείτε στην ετήσια έκθεση επιδημιολογικής επιτήρησης ελονοσίας του ΕΟΔΥ του έτους 2023, η οποία είναι αναρτημένη και στην ιστοσελίδα του ΕΟΔΥ (Διαθέσιμη από: https://eody.gov.gr/wp-content/uploads/2024/06/malaria_annual_report_2023_gr.pdf).

Όπως γίνεται αντιληπτό, οι εθνικές αρχές δημόσιας υγείας βρίσκονται σε συνεχή επαγρύπνηση και εγρήγορση και εφαρμόζουν απαρέγκλιτα τα Σχέδια δράσης για την πρόληψη τοπικής μετάδοσης της ελονοσίας, σε πανελλαδικό επίπεδο, κατόπιν εκτίμησης κινδύνου. Για τον σκοπό αυτό, βρίσκονται σε άμεση επικοινωνία και συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές δημόσιας υγείας των εκάστοτε Περιφερειών, για την εφαρμογή μέτρων πρόληψης και απόκρισης σε τοπικό επίπεδο.

Όσον αφορά στα **προγράμματα διαχείρισης κουνουπιών**, επισημαίνουμε ότι η υλοποίηση αυτών των προγραμμάτων υπάγεται στην αρμοδιότητα των αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης. Σχετικά με δράσεις διαχείρισης των κουνουπιών που υλοποιούνται από τις εθνικές αρχές δημόσιας υγείας:

- Το Υπουργείο Υγείας εκδίδει σε ετήσια βάση σχετική Εγκύκλιο (για το 2024 εκδόθηκε τον Μάρτιο 2024, με ΑΔΑ: 66ΛΧ465ΦΥΟ-ΝΨΑ, με θέμα: «Προγράμματα ολοκληρωμένης διαχείρισης των κουνουπιών, σχέδιο δράσης, σχετική ενημέρωση και προφύλαξη του κοινού για το έτος 2024»).
- Ο ΕΟΔΥ διενεργεί δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης για την έγκαιρη έναρξη, οργάνωση και υλοποίηση αποτελεσματικών ολοκληρωμένων προγραμμάτων διαχείρισης κουνουπιών στην περιοχή ευθύνης τους (για την περίοδο 2024, ο ΕΟΔΥ απέστειλε σχετικές επιστολές στα μέσα Φεβρουαρίου 2024, με υπόδειξη των περιοχών υψηλού κινδύνου, με συνοπτικό οδηγό με τα βασικά βήματα ώστε να επιτευχθεί η έγκαιρη υλοποίηση των έργων καταπολέμησης και με σύσταση για εντατικοποίηση των προγραμμάτων σε περιοχές με παράγοντες κινδύνου για τοπική μετάδοση ελονοσίας). Επιπρόσθετα, ο ΕΟΔΥ ενημερώνει εκτάκτως τις τοπικές και περιφερειακές αρχές των περιοχών όπου καταγράφηκαν κρούσματα

ελονοσίας και -κατόπιν εκτίμησης κινδύνου- συστήνει την άμεση υλοποίηση μέτρων δημόσιας υγείας και πρόληψης, που αποσκοπούν (μεταξύ άλλων και) στη μείωση του πληθυσμού των κουνουπιών-διαβιβαστών στην περιοχή (εντατικοποίηση των έργων διαχείρισης κουνουπιών).

- Στο πλαίσιο της ολοκληρωμένης διαχείρισης και πρόληψης της μετάδοσης νοσημάτων που μεταδίδονται με κουνούπια, ο ΕΟΔΥ -σε συνεργασία με πολλούς φορείς- διενεργεί, συμμετέχει ή/και συντονίζει -τα τελευταία έτη- πρόγραμμα ενεργητικής εντομολογικής επιτήρησης σε εθνικό επίπεδο. Για την περίοδο 2024, ο ΕΟΔΥ οργάνωσε και υλοποίησε διευρυμένο πρόγραμμα ενισχυμένης ενεργητικής εντομολογικής επιτήρησης, μέσω της ανάπτυξης δικτύου συνεργασίας με φορείς του δημοσίου/ ευρύτερου δημοσίου τομέα, με επέκταση του δικτύου παγίδων σύλληψης κουνουπιών, με τυποποιημένη μεθοδολογία και αντιπροσωπευτική γεωγραφική κατανομή. Πιο συγκεκριμένα, στην Περιφέρεια Κρήτης το έργο εντομολογικής επιτήρησης, υπό τον συντονισμό του ΕΟΔΥ, διενεργήθηκε σε συνεργασία με το Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας και τον Οργανισμό ΕΛΓΟ Δήμητρα.

Τα εντομολογικά δεδομένα που προκύπτουν είναι άμεσα διαθέσιμα στις αρμόδιες για τη διαχείριση των κουνουπιών αρχές της Περιφέρειας.

Όσον αφορά στην ενίσχυση της δυνατότητας διάγνωσης της ελονοσίας (διαγνωστική επάρκεια) σε τοπικό επίπεδο:

Από το 2012 και μετά, με στόχο την έγκαιρη διάγνωση και θεραπεία κρουσμάτων ελονοσίας, ο ΕΟΔΥ προμηθεύει με δοκιμασίες ταχείας διάγνωσης ελονοσίας τις Μονάδες Υγείας που πιθανά χρειασθεί να ελέγξουν ύποπτα περιστατικά, π.χ. Μονάδες Υγείας σε περιοχές που υποδέχονται μεγάλους πληθυσμούς ατόμων που έρχονται από ενδημικές χώρες του εξωτερικού (ταξιδιώτες/ μετανάστες) και σε περιοχές με καταγραφή εγχώριας μετάδοσης ελονοσίας τα προηγούμενα έτη. Το έτος 2024, ο ΕΟΔΥ διέθεσε Δοκιμασίες ταχείας διάγνωσης ελονοσίας/ ανανέωσε το απόθεμα σε πάνω από **300 Μονάδες/ δομές υγείας**, πανελλαδικά. Η χρήση των RDTs έχει συμβάλλει σημαντικά στην έγκαιρη διάγνωση των κρουσμάτων ελονοσίας και η εμπειρία μας δείχνει ότι οι δοκιμασίες αυτές είναι πολύτιμα εργαλεία στο πεδίο.

Στην **Κρήτη**, ο ΕΟΔΥ έχει διαθέσει δοκιμασίες ταχείας διάγνωσης ελονοσίας σε **23 Μονάδες Υγείας** (σε δέκα Νοσοκομεία ή Νοσοκομεία - Κέντρα Υγείας, σε επτά Κέντρα

Υγείας και σε έξι Περιφερειακά Ιατρεία - Πολυδύναμα Περιφερειακά Ιατρεία). Μάλιστα, η διάγνωση του συγκεκριμένου περιστατικού, έγινε με τις δοκιμασίες ταχείας διάγνωσης ελονοσίας, τις οποίες είχε διαθέσει ο ΕΟΔΥ στο τοπικό Κέντρο Υγείας.

Επιπρόσθετα, ο ΕΟΔΥ συστήνει και υποστηρίζει την αποστολή δειγμάτων από οποιοδήποτε εργαστήριο πανελλαδικά στο Εργαστήριο Αναφοράς Ελονοσίας (Σχολή Δημόσιας Υγείας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής), το οποίο ενισχύει οικονομικά, για την (άνευ κόστους για τον ασθενή) επιβεβαίωση της διάγνωσης ή/και περαιτέρω τυποποίηση του πλασμοδίου της ελονοσίας.

Μετά την καταγραφή του συγκεκριμένου εισαγόμενου περιστατικού ελονοσίας, έγινε άμεσα διερεύνηση του κρούσματος από τον ΕΟΔΥ, μέσω επικοινωνίας με τους θεράποντες ιατρούς και τον ασθενή, εκτίμηση κινδύνου και άμεση ενημέρωση των τοπικών περιφερειακών αρχών δημόσιας υγείας για το περιστατικό. Λόγω των καιρικών συνθηκών κατά την περίοδο μετάδοσης (τέλη Φθινοπώρου – αρχές Χειμώνα), δεν εκτιμήθηκε ως αυξημένος ο κίνδυνος περαιτέρω τοπικής μετάδοσης της νόσου. Παρ' όλα αυτά, διενεργήθηκε εκτάκτως εντομολογική διερεύνηση στην περιοχή κατοικίας του ασθενούς, από τις αρχές δημόσιας υγείας της Περιφέρειας Κρήτης, με σκοπό την εκτίμηση κινδύνου.

Κατόπιν όλων των ανωτέρω γίνεται σαφές ότι η πρόληψη επανεγκατάστασης και τοπικής μετάδοσης της ελονοσίας στη χώρα παραμένει θέμα ύψιστης προτεραιότητας για τις εθνικές αρχές δημόσιας υγείας, με τη διατήρηση ακέραιου του υψηλού επιπέδου επιτήρησης της νόσου και των λοιπών δράσεων πρόληψης και απόκρισης.

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:

Βουλευτή κ. Χήτα Κ.

ΕΣΩΤ. ΔΙΑΝΟΜΗ:

1. Γρ. Υπουργού
2. Γρ. Αναπλ. Υπουργού
3. Γρ. Υφυπουργού
4. Γρ. Νομικών και Κοινοβουλευτικών Θεμάτων

Η ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΕΙΡΗΝΗ ΑΓΑΠΗΛΑΚΗ